

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan, telif haklarına ilişkin belgeyi okuyunuz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyrights/droits d'auteur à la fin du présent document.

Mahkeme içtihadı üzerine bilgi notu N° 153

Haziran 2012

Kurić ve diğerleri/Slovenya [BD] - 26828/06

Karar 26.6.2012

Madde 8

Madde 8-1

Aile yaşamına saygı

Özel yaşama saygı

Slovenya'nın bağımsızlığından sonra, daimi ikamet edenler ile ilgili kayıtlardan « silinen » şahısların kalma sorununun çözülmesindeki eksiklik: *ihlal*

Madde 46

Pilot karar

Genel tedbirler

Savunmacı Devletin « silinen » şahıslar için yeterli derecede telafiyi garanti altına alan bir tazminat sistemini kurmaya mecbur olması.

Olaylar – Sekiz başvuru eskiden Eski Yugoslavya ve Slovenya dışında bu devleti oluşturan Cumhuriyet'lerden birinin vatandaşıydılar. Slovenya'daki daimi ikametgahlarını almışlardır ama bu devletin bağımsızlığından sonra, ya Sloven vatandaşlığını istemeyi ihmal etmişlerdir ya da Sloven vatandaşlığı almak için yaptıkları başvurular reddedilmiştir. 26 Şubat 1992 tarihinde yabancılar ile ilgili yeni yasanın uygulanması ile başvuru sahiplerinin isimleri, daimi ikamet edenler ile ilgili kayıtlardan silinmiştir ve başvuru sahipleri oturum kartı olmayan yabancı durumuna düşmüşlerdir. Yaklaşık olarak 25 000 kişi aynı durumda bulunmaktadır. Başvuru sahiplerine göre, aralarından herhangi bir şahsa bu karar tebliğ edilmemiştir ve sadece kimlikle ilgili belgelerini yenilemeye çalıştıkları zaman yabancı hale girdiklerini öğrenmişlerdir. Daimi ikamet edenler ile ilgili kayıtlardan isimlerinin

silinmesinin negatif ve devam eden ağır sonuçları olmuştur : aralarından bazıları vatansız hale gelmiştir ; diğerleri kaldıkları apartman dairelerinden atılmışlardır ; bazıları çalışmaktadır veya seyahat edememektedir ; tüm şahsi mallarını kaybetmişlerdir ve senelerce barakalarda veya belediye parklarında yaşamışlardır. Yine bazıları tutuklanmıştır ve Slovenya'dan sınırışı edilmiştir. 1999 yılında Anayasa Mahkemesi, yabancılar ile ilgili yasanın bazı hükümlerini ve kayıtlardan otomatik olarak « silinmeyi » Anayasa'ya aykırı bulmuştur. Anayasa Mahkemesi, söz konusu mevzuata göre Eski Yugoslavya vatandaşlarının bağımsızlıktan önce, Slovenya'da daha önce yaşayan diğer yabancılar göre daha az avantajlı bir hukuki durumda olduklarını, çünkü Slovenya'da yaşayan yabancıların geçiş şartını düzenleyen hiçbir yasanın olmadığını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi kararından sonra, « silinen şahısların » durumunu düzenleyen yeni bir yasa kabul edilmiştir. 2003 tarihli bir kararında Anayasa Mahkemesi, özellikle bu yeni yasanın « silinen şahıslara » geçmişe yönelik kalıcı oturum kartı vermediğinden ve sınırışı edilen şahısların durumunu çözemediğinden, bu yeni yasanın bazı hükümlerini Anayasa'ya aykırı bulmuştur.

13 Temmuz 2010 tarihli kararıyla Mahkeme'nin bir dairesi oybirliğiyle, 8. madde ile 13. maddenin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (bkz., Bilgi Notu N° 132).

Hukuk açısından

Madde 34 (*mağdur kavramı*): Başvurucunun lehine olan bir karar veya tedbir, prensip olarak, başvurucuyu « mağdur » sıfatından mahrum hale getirmeye yetmemektedir. Vatandaş olmayanların sınırışı edilmesi veya iade edilmesi durumlarında başvurucunun oturumunun yasal hale getirilmesi veya başvurucunun sınırışı veya iade edilme konusunda artık tehdit edilmemesi prensip olarak « yeterlidir ». Ancak bir başvurucunun « mağdur » sıfatı, ulusal alanda, durumuna göre, kendisine ödenen tazminatın miktarına veya en azından maruz kalınan zarar için tazminat talep etme ve elde etme ihtimaline bağlı olabilmektedir. Halihazır dava özellikle, « silinmenin » ortaya çıkardığı insan haklarına saygı ile ilgili genel bir kaygı ile tanımlanabilir. Bununla birlikte, söz konusu durum yaklaşık olarak yirmi yıl sürmüştür. İnsan hakları ihlallerinin tanınması ve altı başvurucuya daimi oturum kartı verilmesi, başvurucuların « silinmesinin » uzun süreler güvensiz ve belirsiz hukuki şartlarda yaşamaları ve « silinmenin » onlar için sonuçları dikkate alındığında, kendi lehlerine olan « gerekli » ve « yeterli » bir telafi oluşturmamaktadır. Ayrıca, hiçbir tazminat talepleri şu ana kadar sonuçlanmamıştır. Şu anda başvurucuların tazminat elde etme şansları, talepleri yerinde olmasına rağmen zayıftır. Bu nedenle daimi oturum kartı olan başvurucular iddia edilen ihlallerin « mağduru » olduklarını her zaman iddia edebilirler.

Sonuç: mağdur sıfatı tanınmıştır (oybirliği).

Madde 8: « Silinme » ve bunun sonuçları, başvuruculara zarar vermiştir ve zarar vermektedir ve başvurucuların özel ve aile yaşamına müdahale oluşturmaktadır. Eski Yugoslavya vatandaşı olan 25 000'den fazla şahıs gibi başvurucuların isminin kayıttan « silinmesi », bağımsızlık ile ilgili iki yasanın hükümlerinin birlikte ortaya çıkardığı etkinin sonucudur. Bu hukuki iki belge ilgili herkese açıktı. Ancak başvurucular kendi yabancılar şartlarının, onların Sloven topraklarında yasaya aykırı hale gelebileceğini ve « silinme » gibi aşırı bir tedbire neden olacağını mantıklı olarak öngörememekteydiler. Bununla birlikte, bu « silinme » otomatik olarak herhangi bir tebligat yapılmadan gerçekleştirilmiştir ve başvurucuların bu tedbire ulusal makamlar önünde itiraz etme ve Sloven vatandaşlığını talep etmek için gerekli nedenleri öne sürme ihtimalleri bulunmamaktaydı. Ayrıca Anayasa Mahkemesi daimi ikamet edenler ile ilgili kayıtlardan « silinen şahısların » isimlerinin, oturma izni olmayan yabancıların kayıtlarına transfer edilmesinin iç

hukukta hiçbir temelinin olmadığına karar vermiştir. Son olarak, o dönemlerde yürürlükte bulunan mevzuatta hukuki bir boşluk bulunmaktaydı çünkü hiçbir prosedür, başvurularda daimi oturum kartı istemelerine imkan vermemekteydi. Dolayısıyla mevzuat ve idari uygulama öngörülebilirlik ve ulaşılabilirlik kriterlerine cevap vermemekteydi. « Silinen şahısların » statüsünü yasaya uygun hale getirmek için hukuki statü ile ilgili yasanın kabul edildiği doğrudur. Ancak Anayasa Mahkemesi, bu yasanın bazı hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vermiştir ve genel tedbirler alınmasını emreden bu kararın uygulanması için yedi seneden fazla beklemek zorunda kalındığını belirtmiştir. Bu nedenle en azından 2010 yılına kadar iç hukuk sistemi açıkça, « silinmenin » sonuçlarını ve bu silinmeye maruz kalan ikamet eden şahısların statüsünü çözümlememiştir. Başvurucular söz konusu tedbiri öngörme durumunda bulunmamakla birlikte, bunun kendi özel ve aile yaşamları üzerindeki etkilerini düşünebilmeleri imkansızdı. Dolayısıyla söz konusu müdahale yasa ile öngörülmemiştir.

Ancak, bu davanın özel şartlarında Mahkeme ayrıca, bu müdahalenin meşru amaca yönelik olup olmadığını ve bu amaç ile orantılı olup olmadığını incelemek gerektiği kanaatindedir. Bağımsızlık ile ilgili yasaların ve başvurularda aleyhine alınan tedbirlerin amacı, Eski Yugoslavya'nın yıkılması konteksinden, 1991 yılında Slovenya'nın bağımsızlığına kavuşmasından ve milletvekili seçimleri yapılması için « Sloven vatandaşlık sisteminin » oluşturulması anlamına gelen etkili bir politik demokrasinin kurulmasından ayrılamaz. Makamlar, « Sloven vatandaşlık sistemini » oluşturmaya ve bu şekilde ülkenin ulusal güvenliğinin çıkarlarını korumaya çalışmışlar. Ülkenin ulusal güvenliği, Sözleşme'nin 8 § 2 maddesi anlamında meşru amaçtır. Ancak, söz konusu tedbirlerin orantınlılığı konusunda, bağımsızlık ile ilgili yasaların bıraktığı hukuki boşluk, başvurularda daha önceleri kendilerine geniş haklar veren hukuki statüden mahrum bırakmıştır. Bir ülkede yasal olarak ikamet eden bir yabancı, bu ülkenin vatandaşlığını alma zorunluluğu olmadan bu ülkede yaşamaya devam etmeyi arzu edebilir. Ancak Sloven yasakoyucu, Eski Yugoslavya Cumhuriyet'lerinden birinin vatandaşlığına ait olan Eski Yugoslavya vatandaşlarına, Sloven vatandaşlığını almamaya karar vermeleri veya bu vatandaşlığı talep etmemeleri durumunda, kendi ikamet etme durumlarını yasaya uygun hale getirmeye imkan veren düzenlemeleri kabul etmemiştir. Buna karşın bu hükümler izlenen meşru amaçları tehlikeye sokmamıştır. Sonuç olarak, şikayet edilen tedbirler, yasa ile öngörülmemiştir ve ulusal güvenliğin korunması olan meşru amaca ulaşmak için demokratik toplumda gerekli değildir.

Sonuç: ihlal (oybirliği).

8. madde ile birlikte öne sürülen 14. madde : Kalma sorunları ile ilgili olarak aynı durumda olan iki grup arasında –« gerçek » yabancılar ile eskiden Eski Yugoslavya ve Slovenya dışında bu devleti oluşturan Cumhuriyet'lerden birinin vatandaşı – farklı bir muamele vardır. Vatandaşlığa dayanan bu farklı muamele Eski Yugoslavya vatandaşları üzerine aşırı ve orantısız bir yük yüklemektedir.

Sonuç: ihlal (oybirliği).

Mahkeme ayrıca 8. madde ile birlikte öne sürülen 13. maddenin de ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Madde 46: Belirlenen bir iç uygulamasının yokluğu nedeniyle, reformların ve Hükümet tarafından alınan değişik tedbirlerin, « silinen şahısların » oturma hakları ile ilgili durumlarını yeteri derecede çözmemiştir başarıp başarmadığını incelemek bu aşamada daha erkendir. Bu şahısların tamamının temel haklarının ihlal edilmesinden dolayı bir tazminat elde etme hakları reddedilmeye devam etmektedir. Bununla birlikte şikayet edilen durumun değerlendirilmesi,

başvurucuların şahsi çıkarlarını aşmaktadır ve davanın, potansiyel olarak bu durumdan etkilenen diğer şahısların çıkarları için alınması gereken genel tedbirler altında incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla halihazır dava, bir pilot karar uygulamasına elverişlidir. Sadece « silinen şahıslar » tarafından açılan bazı başvurular halihazırda Mahkeme önünde devam etmektedir; ama sisteme ilişkin yapısal veya benzer ihlaller bağlamında başvuruların sayısı, önemli bir şekilde artabilir. Dolayısıyla Savunmacı Devletin, bir sene içinde ulusal alanda *ad hoc* bir tazminat sistemini kurması gerekmektedir. Diğer benzer başvuruların incelemesi, bu tedbirin alınmasının beklenmesi sırasında ertelenmektedir.

Madde 41: Başvurusu kabul edilen her başvuru için manevi tazminat olarak 20 000 EUR; maddi tazminat ile ilgili sorun saklı tutulmuştur.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından kaleme alınan bu özet Mahkeme'yi
bağlamamaktadır.

© **Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri, İngilizce ve Fransızca'dır. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, bu çevirinin kalitesine ilişkin olarak hiçbir sorumluluk almamaktadır. Bu çeviri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihat veritabanı olan HUDOC'tan veya HUDOC'un ilettiği olduğu diğer veritabanlarından indirilebilir (<http://hudoc.echr.int>). Bu çeviri, ticari olmayan amaçlarla ve davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ve İnsan Hakları Vakfı'na atıfta bulunmak suretiyle alıntılanabilir. Bu çeviriyi kısmen veya tamamen, ticari amaçlarla kullanmak isteyenlerin, bunu aşağıdaki adrese bildirmeleri gerekmektedir: publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour Européenne des Droits de l'Homme (<http://hudoc.echr.int>), ou de tout autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.